

FOTOD: ERAKOGU

Lihtsalt tuleb väga hästi läbi mõelda, kas igal koolil peab olema oma juht.

Kaarel Aluoja: Mõtlen sedasama: igal õppekohal ei pea olema eraldi juhti. See eeldab, et igas kohas on tugev õppejuht.

Raigo Prants: Paar aastat tagasi nägime Soomes, et igas majas oligi õppejuht ning oli üks piirkonna direktor. Direktor võtab õppejuhitud kokku, nad teevad ühe õppekava. See kaotab ära õpilaste ja õpetajate konkurentsi, teisest küljest on perspektiiv, et õpetajad saaksid ka teises koolis tunde anda. Need asjad loksusid paika, kui saaksime üle mõttest, et koolidirektori roll on vaid majandusjuhataja tööd teha. Muudame suhtumist ja lägime, et direktori asi on pedagoogiline kontseptsioon, tänapäevane õppekava ja uued arusaamad.

Kui maaomavalitsused tahavad oma koolivõrku praegusel kujul alles hoida, ei sulge otseselt midagi, siis optimeerime juhtimist ja vaatame üle, kus meil võiks olla kuus ja kus neli klassi ning kus progümnaasium. 7.–9. klass, see on Eestis tabuteema, mida ei julgeta puutuda.

Kaarel Aluoja: Türi vallas on kõik variandid laual olnud, neid on arutatud ja tõmmatakse koolivõrku kokku. Aasta tagasi sai valmis Türi põhikooli uus hoone, mille jaoks riik andis 5,2 miljonit eurot toetust tingimusega, et vald tõmbab koolivõrku koomale.

Türi valla arengukavas on, et järgmisest sügisest on viiest põhikoolist kaks kuueklassilised. Esialgu jäävad ülejäänud veel üheksaklassiliseks, aga see ei ole kivisse raiitud. Võib-olla on tulevikus üks suur üheksaklassiline kool ja ülejäänud kuueklassilised.

Raigo Prants: Kaarel, kas lapsed tulevad maale tagasi?

Kaarel Aluoja: Mul on näide oma kooli pealt. Meil on 118 õpilast. Kolm aastat tagasi oli 112. Saime õpilaste arvu 120 peale, siis see jälle veidi kahanes. Järvamaal on enamik maapõhikoole alevikus. Meie oleme mõisakool hajakülas, kus on üksikud talud. Oleme maakonnas suuruselt teine põhikool.

Kui sai valmis uus Türi põhikooli hoone, mõtlesin, kuidas see meid mõjutab. Türi ja Laupa vahe on kaheksa kilomeetrit. Ei mõjutanud. Aasta tagasi oli meil 119 õpilast, esimesse klassi tuli jälle kolmteist õpilast. Üle poole meie lastest elab Türi linnas. Elu on meil tunduvalt rahulikum kui Türi põhikoolis, kus on 500 last. On lapsi, kes vajavad tavalisest erinevat kasvukeskkonda, väiksemat klassi. Meil on õuetunnid, mõisapark ja muud boonused. Vanemaid, kes selle keskkonna valivad, jagub. Linnalähedased maakoolid on kindlasti jätkusuutlikud.

Ma võtan mütsi maha kõikide inimeste ees, kes koolis töötavad. Vähe-malt Türi vallas on õpetajate ja ka koolijuhitud palk väike. Koolis hoiavad inimesi kinni ikkagi muud väärtused. Naljaga pooleks: juuni, juuli, august. Aga mitte ainult see, vaid ka tahe lastega töötada. Üks õpetaja, kes läks aastaks Soome, ütleski, et ta oleks väga hea meelega koolis edasi, aga tahab ükskord oma maja valmis saada.

Raigo, sinu oskuste ja aktiivsuse juures leiaksid kindlasti mõne koha, kus saab rohkem palka. Mis sind koolis hoiab?

Raigo Prants: Eks võimalusi liiguda ükskõik kuhu on nii aasta alguses kui poole peal. Aga kui ma kunagi siia tuln, sain aru, et süsteemis on mingi viga, kui lapsed ei taha koolis käia. Lapsed ei pea olema õnnatud, nende hoiak kooli suhtes ei peaks olema negatiivne.

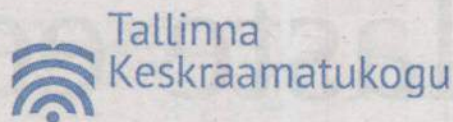
Kirjutasin oma esimese magistratöö ajateenijate hoiakutest ja väärtustest. Meenus, et õpilasena ei saanud ma aru, miks peaks üks inimene koolis töötama. Nüüd olen siin ja siin on ka minu enda kolm last, üks juba lõpetanud. Kui vaatatan neile silma ja näen, et nad tahavad koolis käia, on rõõmsad, ja mul on võimalik näha nende arengut, saan ma aru, et olen õiges kohas. Lapsed ei mu-retse, ei ole stressis. Me teeme kõik selleks, et neil oleks hea olla.

Kui mulle tuleb vastu õpilane, kes just lõpetas kooli, ütleb tere ja küsib, kuidas mul läheb, siis saan aru, et teen õiget asja. Kõik ei ole rahas mõõdetav. Kui ühel hetkel lõöksin käega, siis veaksin Peetri alevikku alt. Järva-Jaani kool seisab püsti niikuinii, aga Peetri kool ja laste-aed on kohad, kuhu ma olen oma hinge ja südame pannud. Ma teen seda selle nimel, et need lapsed saaksid hariduse. Ma ei ole Järvamaalt pärit, aga nii see on.

Kaarel Aluoja: Ja lisaks ikkagi need suhted, mis koolist saab. Head suhted kogu eluks. Alati on muidugi mõned üksikud, kes pärast kooli ei taha ühelegi õpetajale otsa vaadata, aga need on väga üksikud.

Raigo Prants: Võib-olla ütlevad ka mu lapsed ühel hetkel, et koolis on ikka lahe töö käia, ja tulevad haridusse. Äkki haridus ongi noorte koht!

Kaarel Aluoja: Eile oli Järvamaa koolide plenaaristung, seal olid vahvad noored esinejad. Üks neiu ansamblist tervitas kõiki. Ta õpib klassiõpetajaks ja meenus, et kui ta mõtles, mida pärast gümnaasiumi õppima minna, oli isa talle öelnud, et kui ta tahab olla igavene õpilane, siis õppigu õpetajaks. Seda saab võtta ka nii, et õpetajast räägitakse alati, ka siis, kui ta ammu surnud on. Sellel neil ei olnud õpetajaamet esimest valik, aga ta võttis isa nõu kuulda.

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU KUU RAAMAT

Gertrud Martin „Kalur ja poiss“ (2021)

Kalur on tegelikult vanaisa – selline muhe ja asjalik, kortsulise näo ja halli habemega. Poisi nimi on Gunnar ja ta elab koos vanaisa Ludvigiga pisikeses punases majas. Nad on mõneti üsna sarnased, sest mõlemad armastavad igasugust kola ja vidinaid koguda. Gunnar tahab saada meremeheks, ka vanaisa on kalur.

Gunnari vanemad ja vanaema on surnud, seega on vanaisa tema jaoks elus kõige tähtsam täiskasvanu. Raamatu minajutustaja Gunnari vestetud lugudest koorub välja mitmeid omadusi ja oskusi, mis teevad tema vanaisa maailma parimaks, „maruvahvaks olevuseks“. Peale vilistamise oskab vanaisa ka väga ilusasti löötspilli mängida ja teab palju laule. Tema paadikuurist leiab ikka mõne tarviliku asja. Mõnikord võib ta naerda sellise mürinaga, et kukub peaaegu toolilt põrandale. Ta ajab oma vaikselt moel taas korda mõned poiste tehtud rumalad teod. Ta jutustab põnevaid lugusid oma lapsepõlvest. Vanaisa tehtud suitsuraim on kõige maitsvam!

Valge aiaga punases majas elab veel Gunnari sõber Oliver oma perega. Sõbrad (juhul kui ei ole vanda võtta) ongi head just selleks, et järele proovida kõik need pöörased ideed, millest vanaisad just ütleliia ei vaimustu. Näiteks sõita nii suure hooga jalgrattal merre, et ei vajukski põhja, või testida, kas külapoe müüjatädi märkab kommipaki riulilt kadumist. Poiste päevad on tegutsemist täis, kuid igas loos on taustal kohal ka vanaisa – keedab ta siis hommikukohvi või -putru, nokitseb oma töid teha või võtab koos lastega midagi vahvat ette, jutustab ja naerab koos Gunnariga.

Vanaisa pika elu jooksul on aga juhtunud midagi, mis teeb teda nii kur-

vaks ja õnnetuks, et ta ei oskagi sellest Gunnariga rääkida. Ta peidab valu enda sisse ja kui saladused ühel päeval kogemata ilmsiks tulevad, siis on suur tüli majas. Ometi saavad ka need jutud räägitud ega tundugi enam nii kurvad.

Gunnari ja teiste tegelaste elu väikeses kaluriküläs kulgeb vaheldumisi rõõmude-murede ja pidulikum sortigi toimetustega, ikka aastatega rütmis. Siit leiab halgude praksumist pliidi all vihmase ilmaga, lõbusaid lõõtsa ja suupilli duette, tegusaid päevi onne ehitades ja mõnusat niisama loagemist. Ja ehki vanaisa üksi moodustabki kogu Gunnari pere, on raamatu üldmulje helge. Raamatu 14 lugu annavad päris kena tunnetuse saare- ja taluelust, äratuntavalt astridlindgrenlik ja ilonwiklandlik meresoola ja piparkooghõng kõige kohal heljumus.

Gertrud Martinilt on see on juba teine trükis ilmunud raamat. Tema esimene raamat „Mäekünka jänes“ valmis Hiiumaa gümnaasiumis õppides loovtööna. Mõlema raamatu illustatsioonid on samuti noore autori enda loodud, inspiratsiooni allikaiks oma pere ja rahulik tempokulgev

taluelu. „Kalur ja poiss“ on suurepä-rane (ja mitte ainus omataoline) näide, milleni võib välja jõuda kooli loov-tööga, kui õpilasel on tugev seljatagune hea õpetaja ning kodune tugi in-nustava pere ja kasvukeskkonna näol. Kindlasti on vajalik õpilase enda järje-kindlus ja põhjalik töösse süvenemi-ne, kõige alus aga oskus ära tunda tee-ma, mis tõesti huvitab ja on hingelä-hedane.

JANA ORION

Kadrioru raamatukogu raamatukoguhoidja

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU SOOVITAB: Vahvad vanavanemad

Benji Davies „Vanaema linnupoeg“ (2020)

Suve saabudes peab väike poiss Noi sõitma vanaema juurde, kes elab üksi tillukesel saarel, kus ainsateks külalisteks on linnud.

Vanaema tundub poisile kummaline ja tal on kogu aeg midagi tegemist, nii et aega mängimiseks ei jää üldse. Noi peab endale ise tegevust otsima. Nii nad toimetavad kumbki omaette, kuni üks pöördeline sündmus muudab kõike. Selgub, et ka vanaema võib üllatada, ning suve veetmine temaga kujuneb väga huvitavaks. Raamat on trükitahtedega ja sobib hästi lugemise harjutamiseks väiksemale lugejale, sest tekst on lehekülgedel paigutatud hõredalt vaheldumisi autori loodud toredate illustatsioonidega.

Agnieszka Stelmazyk „Kartmatu vanaema Adeele kosmosereis“ (2017)

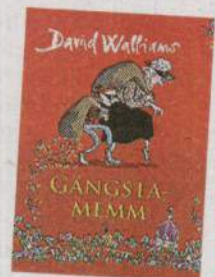
See on lugu väikesest Marist, kes unistab kosmosesse lendamisest, tema vanaemast Adeelest ja vap-rast hanest Lindast. Mari vanaema on juba üsna vana, 70-aastane. Vanusest hoolimata meeldib talle ennast meres karastamas käia ja ta on suurepä-rane autojuht. Vanaema on veendunud, et võib õppida kõike, mida tahab ja millal tahab. Kui lapselaps kurdab, et koolis tema unistuse üle naerdakse, tärkab vanaema peas plaan. See lugu julgustab unistama ja unistusi täide viima, vaatamata sellele, kui vana või väike oled.

Indrek Koff „Kui ma oleksin vanaisa“ (2013, 2020)

Raamatu minategelane kujutab ette, milline võiks olla üks õige vanaisa. Sellisel vanaisal peaks kindlasti olema hästi palju lapselapsi, vähemalt kümme, ja ta meeldiks neile kõigile väga, sest ta lubaks neil alati kõike teha. Ühel vanaisal peab olema ka väike maja ja kiiktool. Kindlasti peab olema veel naine ehk vanaema, kes ei vaidleks kunagi vastu. Läbi lapse vaatenurga loetleb autor ette kõikvõimalikud tegevused, mida vanaisa võiks lastelastega koos teha ning kuidas nendega suhelda, et oleks vahva. Ja mis peamine – sellel vanaisal on aega ja mängida jõuab ta ka alati.

David Walliams „Gängstamemm“ (2014)

Benile ei meeldi, et vanemad ta igal reedel vanaema juurde õõseks viivad. Vanaema on Beni meelest jube igav nagu kõik vanad inimesed. Pealegi ei tööta tema televiisor, ta tahab pidevalt sõnamängu mängida ja haiseb kapsa järele. Kuni ühel reede õhtul leiab poiss vanaema kõõgikapist küpsisekarbi seest teemantehted. Ben avastab, et vanaema ei ole sugugi selline, nagu ta senini oli arvanud.

JANA MUST

Nurmenuku raamatukogu raamatukoguhoidja